**Vakuutusoikeus** 9.9.2020 VakO 889/00.08/2020

**Eduskunnan lakivaliokunnalle**

**Viite:** Lakivaliokunnan kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö (sähköposti 3.9.2020)

**Asia:** Vakuutusoikeuden kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 110/2020 vp) laeiksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta ja Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Arvoisa lakivaliokunnan puheenjohtaja, hyvät valiokunnan jäsenet,

Vakuutusoikeus kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietovarannosta. Vakuutusoikeus pitää kannatettavana lain nimen uudistamista sekä käsitteistön yhtenäistämistä tiedonhallintalain ja muun lainsäädännön kanssa. Kannatettavia ovat myös tavoitteet selkeyttää tietojen luovuttamista, Oikeusrekisterikeskuksen oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tietojen poistamista koskevia lain säännöksiä.

Vakuutusoikeuden toimintaa säätelevät julkisuuden osalta laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) ja laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa (381/2007). Vakuutusoikeudessa käsitellään hyvin paljon asioita, joissa on mainittujen lakien perusteella salassa pidettäviä tietoja, kuten luonnollisen henkilön terveydentilaan tai taloudelliseen tilanteeseen liittyviä tietoja. Näin ollen tietojen ja asiakirjojen luovuttamisessa, tapahtuipa se Oikeusrekisterikeskuksen tai vakuutusoikeuden toimesta, on oltava äärimmäisen tarkka.

Vakuutusoikeuden näkemyksen mukaan on erityisen tärkeää, että laista käy selvästi ilmi, että se on tarkoitettu koskemaan vain Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämää valtakunnallista tietovarantoa ja ettei lailla ole vaikutusta tuomioistuinten omien asianhallintajärjestelmien käyttöön tai niihin talletettujen tietojen luovuttamiseen. Tämä ilmenee hallituksen esityksen sivulta 6, jossa todetaan, että ”Tietojärjestelmälaissa henkilötiedoille säädetyt poistoajat sekä tietojen käyttöä, luovuttamista ja muuta käsittelyä koskevat rajoitukset koskevat ainoastaan Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitoon säädettyä oikeushallinnon valtakunnallista tietojärjestelmää, eivät oikeushallinnon viranomaisten omia rekistereitä”. Vakuutusoikeus ehdottaa harkittavaksi, että rajaus valtakunnallisen tietojärjestelmän ja oikeushallinnon viranomaisten omien rekistereiden välillä todettaisiin säädöstekstissä esimerkiksi lain soveltamisalaa koskevassa 1 §:ssä.


| Postiosoite | Käyntiosoite | Puhelin | Telekopio | Sähköposti |
|---|---|---|---|---|
| Vakuutusoikeus<br>PL 1005<br>00521 Helsinki | Ratapihantie 9<br>00520 Helsinki | 029 56 43200 | 029 56 43100 | vakuutusoikeus@oikeus.fi |

Edelleen on tärkeää, että laista käy selvästi ilmi, että Oikeusrekisterikeskuksen oikeus luovuttaa tietoja yleisen tiedoksisaantioikeuden perusteella (esityksen 16 §) koskee vain julkisia diaaritietoja valtakunnallisen tietovarannon diaari- ja asianhallintatietojen käsittelyjärjestelmästä ja että oikeus luovuttaa tietoja yleisen tiedoksisaantioikeuden perusteella ei koske muita tietoja kuin edellä mainitussa osajärjestelmässä olevia oikeudenkäynnin perustietoja tai muita tuomioistuimen diaaritietoja. Tarkentavana seikkana tietojen luovuttamisen osalta olisi vakuutusoikeuden näkemyksen mukaan hyvä määritellä, mitä oikeudenkäynnin perustiedoilla ja muilla tuomioistuimen diaaritiedoilla tarkoitetaan sekä selvyyden vuoksi todeta myös, ettei Oikeusrekisterikeskuksella ole oikeutta luovuttaa oikeudenkäyntiasian asiakirjoja analogisessa tai digitaalisessa muodossa.

Hallituksen esityksessä ei tarkemmin määritellä sitä, mitkä ovat ne toimenpiteet, joilla vakuutusoikeus voi rajoittaa tiedon antamista (esityksen 16 §:n 2 mom.) Hallituksen esityksen sivulla 12 mainitaan esimerkkinä tilanne, jossa tuomioistuin on määrännyt asianosaisen nimen salassa pidettäväksi. Vakuutusoikeuden lainkäyttötoiminnassa julkiset ja salassa pidettävät tiedot tulevat suoraan edellä mainitusta julkisuuslainsäädännöstä, eikä vakuutusoikeus määrää asiaa tai siihen liittyviä tietoja salassa pidettäväksi vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi yleisissä tuomioistuimissa. Näin ollen vakuutusoikeus katsoo, että riittävänä rajoittamistoimenpiteenä on pidettävä sitä, että asialle on tuomioistuimen omassa järjestelmässä merkitty mainittujen julkisuuslakien perusteella julkisuus- ja salassapitotiedot eli asia on joko diaarijulkinen tai diaarisalainen. Nämä tiedot välittyvät vakuutusoikeuden tietojen mukaan tällä hetkellä automaattisesti tuomioistuimen omasta järjestelmästä valtakunnalliseen tietojärjestelmään. Oikeusrekisterikeskuksella tulee lisäksi olla selkeä vastuu siitä, ettei se luovuta mainittujen julkisuuslakien mukaan salassa pidettäviä tietoja myöskään siten, että tietoja yhdistelemällä henkilötietojen suoja voisi vaarantua, taikka salassa pidettäviä tietoja paljastua.

Esityksen yhtenä tavoitteena on myös vähentää tietopyyntöjen aiheuttamaan työmäärää tuomioistuimissa. Tältä osin vakuutusoikeus toteaa, että julkisten asioiden tietopyynnöt eivät merkittävässä määrin työllistä vakuutusoikeutta, vaan työllistäviä ovat tietopyynnöt niissä asioissa, joissa on edellä mainittujen julkisuuslakien mukaan salassa pidettävää tietoa. Näin ollen sillä, että Oikeusrekisterikeskuksen mahdollisuuksia luovuttaa tietoja laajennettaisiin esityksen mukaisesti, ei todennäköisesti olisi merkittävää vaikutusta tietopyyntöjen aiheuttamaan työmäärään vakuutusoikeudessa.

Tuula Kivari
Ylituomari

| Postiosoite | Käyntiosoite | Puhelin | Telekopio | Sähköposti |
|---|---|---|---|---|
| Vakuutusoikeus<br>PL 1005<br>00521 Helsinki | Ratapihantie 9<br>00520 Helsinki | 029 56 43200 | 029 56 43100 | vakuutusoikeus@oikeus.fi |